

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

DYKKAR REF:
22/5025

VÅR REF:
23/01082-4

DATO:
30.08.2023

Innspel om Forskningsrådets rolle og funksjonar i det norske forskingssystemet

Nedanfor er innspel på vegne av Høgskulen i Volda om Forskningsrådets rolle og funksjonar i det norske forskings- og innovasjonssystemet. Dette er svar på invitasjon om å gi innspel til ei kommande stortingsmelding om forskingssystemet.

Som ein mindre høgskule som har opplevd utfordringar med å sikre finansiering frå Forskningsrådet til ulike forskingsprosjekt, set vi pris på høvet til å bidra med våre perspektiv i diskusjonen om forskingssystemet.

Forskningsrådets viktigaste verdi i det norske forskingssystemet

Forskningsrådets mest avgjerande verdi ligg i evna til å fordele finansiering strategisk på tvers av eit mangfald av forskingsområde, noko som bidreg til kunnskapsutvikling og innovasjon i Noreg. Utlysingane stimulerer til å kople forskarar på tvers av disiplinær og fremjar samarbeid nasjonalt og internasjonalt, og dei er aktuelle for å løyse samfunnsutfordringar i tida.

Avgjerande funksjoner for Forskningsrådets framtidige rolle

I framtida er det viktig at Forskningsrådet held fram med å leggje til rette for framifrå forskning i heile landet. Følgjande funksjonar vil vere sentrale i framtida frå vårt synspunkt:

1. Styrke støtta til mindre prosjekt med humanistisk og samfunnsfagleg profil: Forskningsrådet bør sikre at finansieringsmoglegheiter er tilgjengelege for forskarar på tvers av ulike fagområde, inkludert dei ved

mindre institusjonar. Dette vil fremje ein balansert forskingsstruktur og hindre konsentrasjon av ressursar innanfor nokre få spesialiserte område og hos nokre få institusjonar.

2. Forenkla søknads- og evalueringssystem: Enklare søknadsprosedyrar og transparente vurderingskriterium vil auke effektiviteten og redusere administrativt arbeid for forskarar. Dette vil vere spesielt gunstig for institusjonar med avgrensa administrative ressursar. Vi synest tiltaket om karenssom no vert innført for FRIPRO verkar fornuftig, og vi kunne ønske oss totrinnsprosessar i fleire utlysingar der eit utval søkjarar får sende inn ein meir fullstendig søknad basert på ein kortare presentasjon av forskingsidéen i første omgang.

3. Målretta støtte til forskarar tidleg i karrieren: For å fremje yngre forskarar støttar vi at Forskingsrådet øyremerkar utlysingar til forskarar som er tidleg i karrieren. Forskingsrådet bør legge seg på same nivå som Det europeiske forskingsrådet når det gjeld fråtrekk på grunn av foreldreskap.

Forbetringspunkt og bevaringspunkt:

Vi ønskjer å framheve følgjande forbetrings- og bevaringspunkt innanfor Forskingsrådets verke:

Forbetringspunkt:

1. Forskingsrådet bør styrkje innsatsen for å sikre ei jamnare fordeling av midlar geografisk og mellom institusjonar av ulik storleik. Dette vil bidra til å halde oppe mangfaldet og vitaliteten i forskingsmiljø over heile landet og støtte mindre institusjonar i deira bidrag til forskingsinnsatsen.

2. Forskingsrådet kan auka transparensen i beslutningsprosessane om tildelingar. Vi foreslår at vurderingspanela er kommunisert tydeleg på førehand slik at søkjarane har større kunnskap om kven dei adresserer søknaden til, som praktisert av Det europeiske forskingsrådet. Vi meiner også at Forskingsrådet har for mange evalueringskriterium, så der kan evalueringa verte forenkla. Desse tiltaka vil auke tilliten til evalueringa og rettferda i tildelingane.

3. Forskingsrådet bør vurdere å redusere kravet til intensjonsavtalar om samarbeid i søknadsprosessen og heller ha tillit til at samarbeidspartnarane kan få til eit samarbeid dersom søknaden vert innvilga. Dette kan gi rom for større interesse og engasjement blant potensielle samarbeidspartnarar, særleg mindre aktørar som kanskje treng meir tid for å forstå potensialet for prosjektet. Etter at prosjektet er innvilga, kan forplikting frå samarbeidspartnarar verte formalisert. Dette vil føre til ein meir smidig søknadsprosess og betre samarbeid – særleg om søknaden må sendast inn fleire gongar.

Bevaringspunkt:

1. Ekspertise innanfor fagfellelvurdering: Halde oppe praksisen med grundig fagfellelvurdering, som sikrar kvaliteten og relevansen til finansierte prosjekt. Tilbakemeldingane til dei som får avslag må halde høg standard og hjelpe forskarane til å skrive betre søknader i neste omgang.
2. Strategisk prioritering: Halde fram den strategiske tildelinga av ressursar for å takle globale utfordringar, samtidig som det gir rom for initiativdriven forskning.
3. Støtte for internasjonalt samarbeid: Behalde støtta til internasjonalt forskingssamarbeid.

Balansen mellom forskarinitiert forskning og politisk initiert forskning

Vi vil også gi innspel til spørsmålet om korleis Forskingsrådet bør ivareta vilkår og moglegheiter for forskarinitiert forskning og meir politisk initiert forskning. Forskarinitiert forskning gir rom for kreativitet, nysgjerrigheit og uvisse, medan politisk initiert forskning adresserer behova og prioriteringane i samfunnet. Vi meiner at Forskingsrådet må auke moglegheiter for forskarinitiert forskning gjennom å halde fram med utlysingar av FRIPRO-midlar som gir forskarar fridom til å utforske nye idear og utforska område. Dette kan også inkludere meir fleksible ordningar som gir forskarane høve til å følge eigne forskningsinteresser.

* * *

Til slutt, vi set pris på at Kunnskapsdepartementet involverer oss i innsatsen for å evaluere Forskingsrådets rolle og funksjonar i det norske forskings- og innovasjonssystemet. Ved å ta omsyn til dei nemnde punkta, kan Forskingsrådet spele ei avgjerande rolle i å fremje eit inkluderande, innovativt og effektivt forskingslandskap for institusjonar av ulike storleikar i heile landet. Vi ser fram til å delta i vidare diskusjonar i den kommande innspelsrunden og i dei regionale innspelsmøta.

Med vennleg helsing,

Henriette Hafsaas
Forskingssjef